

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
BÖLÜMÜ 1. VE 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK EDİNME
KAYGISI ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA***

Abide DOĞAN**

Koray ÜSTÜN***

ÖZET

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı lise ve dengi okullarda Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak istihdam edilmek isteyen her Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu Eğitim Fakülteleri ve Enstitüleri tarafından verilen Pedagojik Formasyon sertifikasını almak zorundadır. Bu nedenle pek çok Fen Edebiyat Fakültesi mezunu bu sertifikayı alıp alamayacağı konusunda öğrenim hayatı boyunca endişe taşımaktadır. Sertifikanın verilmiş şeklinin sürekli değişiklik göstermesi de öğrencilerdeki kaygıyı artırmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencileri özelinde, bu mesleki kaygıların hangi noktalarda yoğunlaştığını tespit etmek, kaygı eğilimlerinin dönemsel olup olmadığını irdelemek, maddi olanaklar ve Hacettepe Üniversitesine bağlı faktörleri incelemek ve bu sonuçları yorumlamaktır. Bu amaç doğrultusunda on beş birinci sınıf, on beş dördüncü sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 30 öğrenciden oluşan bir çalışma grubu oluşturulmuş ve öğrencilere cinsiyet, yaş, maddi durum vb. kişisel bilgileri, Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne mesleki anlamda bakışları ve mesleki kaygılarının hangi noktalarda yoğunlaştığını irdeleme imkanı veren on dokuz soru sorulmuştur. Bu sorulara verilen yanıtlara betimsel çözümleme uygulanmıştır. Çözümlemenin sonucunda birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne bakışları, okudukları bölüm ile mesleki gelişimleri arasında kurdukları bağ, maddi beklentilerin mesleki kaygılarındaki etkisi, ailesel faktörlerin rolü, eğitim sistemine ve sertifika programlarına bakışları karşılaştırılarak ortaklıklar ve farklılıklar belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, iş bulma, Türk Dili ve Edebiyatı, Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, El-mek: abide@hacettepe.edu.tr

*** Arş. Gör. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, El-mek: korayustun@hacettepe.edu.tr

**A QUALITATIVE RESEARCH ON EMPLOYMENT CONCERNS
OF 1ST AND 4TH GRADE STUDENTS OF TURKISH LANGUAGE
AND LITERATURE AT HACETTEPE UNIVERSITY**

STRUCTURED ABSTRACT

A graduate of Faculty of Arts and Sciences who wants to become a teacher of Turkish Language and Literature at the secondary school and accredited community collages of the Ministry of Education must take teaching certificate offered by Faculty of Education or Institutes. For this reason many of the graduates of the Faculty of Arts and Sciences have dilemma about whether they will take this certificate or not during all the way through their education period. The way that the certificate programme offered changes regularly increases the student anxiety.

The purpose of this study is to determine the job causes of the anxiety evaluate whether it is restricted to a particular period of their education financial bases and Hacettepe University's factor and evaluate the results on the bases Hacettepe University is students of Turkish Language and Literature Department. Toward this objective goal 15 first year students 15 final students in total 30 students are used as a research group and 19 questions based on students sex, ages, economic situations etc., personal informations, view of students of the department they study at and also the job anxiety are asked. Metaphoric assessments were used for evaluating students' answers. The result of the study provided information about the first and final year students view about the relationships of the department job and economic anxieties, family backgrounds, education system and certificate programme are compared then similarities and differences determine.

Our goal is to identify the causes of our students and their thoughts on this subject and evaluate their professional concerns. As a result of this work we have our results are the following:

All of the students are happy to be in Hacettepe University. Be graduated from this university in the sense that they believe that professional advantage to them. According to the compulsory courses in the program is beneficial in terms of vocational students. However, uncertainty in educational science courses to take their concerns to reinforce the point. Students have the information that they will find a job in which sectors. But professional point of self-confidence can not be said that exactly. This case is common in first-year students, but also to be in the fourth grade students who have to complete the degree in this case is remarkable. Almost all of the students to look positively to the teaching profession and give priority to the profession. Academic career, media, archival other fields are requested.

All students complains about "Pedagogical Formation Certificate" from the missing definite information on how to be taken and the continuous change. The main cause of the professional concerns of the students said that this situation. After graduating students prefer to work in the public sector rather than the private sector. However, the exams are required for many of them work in the public sector concerned. The

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015*

students think they have financial difficulties when they graduate. All the results indicate that the ideas and sensitivities of the first and fourth grade students are the same and have the same professional concerns.

This cases shows that it is composed of a professional from the first class in terms of sensitivity. The main difference between the first and last grade students in vocational choice. First-year students want to be a teacher, but fourth year students are aiming academic career.

Key Words: teacher, employment, Turkish literature and language, Hacettepe University Turkish Language and Literature Department

GİRİŞ

En genel anlamıyla insanları belli amaçlara göre yetiştirme süreci (Fidan 2012:3) olarak tanımlanan eğitimin, bir süreç halinde sürdürüldüğü başlıca mekânlar okullardır.¹ Belli bir amaç doğrultusunda hazırlanan plan ve programlar doğrultusunda gerçekleşen eğitim süreci, kontrollü bir denetim mekanizmasına sahiptir. Başlangıcı ve bitişi belli olan bu sürecin sonucunda bir değerlendirme aşaması bulunmaktadır. Bu sistemli eğitim anlayışı “formal eğitim” olarak adlandırılmaktadır.

Türkiye’de formal eğitimin ilk aşaması 4+4+4 sistemi olarak da bilinen zorunlu ilkökul, ortaokul ve lise eğitimidir. Bu süreci başarı ile tamamlayan öğrenciler, yükseköğretime geçiş hakkı kazanır. Lise eğitiminde üniversiteye geçiş süreci şu şekilde işlemektedir:

Lise mezunları ve lise son sınıf öğrencilerinin önce Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) adı verilen sınava girmeleri gerekmektedir. Türkçe, Sosyal Bilimler, Temel Matematik ve Fen Bilimleri olmak üzere dört bölümden oluşan sınavda her dersten kırk soru sorulmaktadır. Bu sınavda barajı geçebilen öğrenciler, Lisans Yerleştirme Sınavı’na (LYS) girmeye hak kazanır. Bu sınav beş ayrı sınavı kapsamaktadır. Öğrenciler istedikleri branşa göre bu sınavlara girerler. LYS 1, Matematik ve Geometri; LYS 2, Fen Bilimleri; LYS 3, Türk Dili ve Edebiyatı ve Coğrafya; LYS 4, Sosyal Bilimler; LYS 5 ise yabancı dil sorularını içerir. Bu sınavlardan alınan sonuçlara göre Ölçme Seçme Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından öğrenciler, yükseköğretim programlarına yerleştirilir.²

Türkiye’de yükseköğretim, ön lisans ve lisans olmak üzere iki farklı programda devam eder. 2 yıllık bir eğitimi kapsayan ön lisans programları, daha çok uygulamaya yönelik eğitim vermektedir. Lisans eğitim programları ise en az dört yıl devam eden ve branşında etkili uzmanlar yetiştirmeyi hedeflemektedir. Lisans eğitimi veren başlıca fakülteler şunlardır: Tıp Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi, Fen Fakültesi ve Edebiyat Fakültesi. Konumuz kapsamındaki Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri edebiyat fakültelerine bağlı birimlerdir.³

Türk Dili ve Edebiyatı mezunları, “Türkolog” unvanları ile çeşitli bakanlıklar ve devlet kurumlarında uzman, uzman yardımcısı statüsünde çalışabilir, üniversitelerde akademisyen ya da okutman olabilir, süreli yayınlarda editörlük-redaktörlük yapabilir ve öğretmen olabilirler. Bu iş imkânları arasında en çok tercih edileni öğretmenliktir. Ancak Türk Dili ve Edebiyatı bölümü

¹ Eğitimi sadece okullarla sınırlandırmak doğru değildir. Okul dışında da gerek meslek edinimi gerekse “kendini gerçekleştiren bireyler” yetiştirmek için hazırlanan kısa vadeli programlar da vardır. Ayrıca topluluk halinde yaşayan her birey, doğal bir eğitim sistemine de dâhildir.

² Son olarak 2010’da değişen üniversite giriş sınavı, son günlerde yeniden bir gözden geçirme sürecine girmiştir.

³ Türkiye’de bazı üniversitelerde Fen ve Edebiyat Fakülteleri birliktedir. Bu nedenle Fen-Edebiyat Fakülteleri kapsamında da bulunan Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri mevcuttur.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

öğrencileri, pedagojik formasyon sertifikası aldıkları takdirde öğretmenlik yapabilmektedirler. Bu sertifika programı, Eğitim Fakülteleri tarafından yürütülmekte olup Yükseköğretim Kurumu tarafından düzenlenmektedir. 2010 yılına kadar tezsiz yüksek lisans eğitimi olarak enstitüler tarafından yürütülen programlar, dört yılda dört kez değişikliğe uğramıştır. İlk olarak lisans mezuniyet notuna göre programlara alımlar yapılmış, ardından Akademik Lisansüstü Eğitim Sınavı'ndan (ALES) alınan puanlar da dâhil edilerek bir sıralama yapılmıştır. 2013 yılında formasyon eğitimi almak isteyen öğrenciler, ALES puanları ve mezuniyet not ortalamalarına göre ÖSYM tarafından merkezi atamalarla yerleştirilmiş ancak 2013-2014 Eğitim Öğretim yılının sonlarında sistem tekrar değişmiş, her üniversite kendi koyduğu şartlara göre öğrenci alımını gerçekleştirmiştir.

Türkiye'deki Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri arasında gerek akademik başarıları gerekse tercih edilmiş bakımından öne çıkan bölümlerden biri Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüdür. HÜ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 2013 yılı üniversiteye giriş puanları göz önüne alındığında, devlet üniversiteleri içerisinde tercih edilmiş bakımından dördüncü sırada yer alır. Özel ve vakıf üniversiteleri dışında doksana yakın Türk Dili ve Edebiyatı Lisans programı içerisindeki bu sıra, bölümün bu alana yönelen öğrenciler için gözde bölümlerden olduğunun kanıtıdır.

AMAÇ

Türk Dili ve Edebiyatı lisans eğitimini tamamlayan öğrenciler, bahsettiğimiz geniş iş imkânlarına rağmen mesleki anlamda pek çok endişe taşımaktadırlar. Bu çalışmanın amacı, Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencileri özelinde, bu mesleki kaygıların hangi noktalarda yoğunlaştığını tespit etmek, kaygı eğilimlerinin dönemsel olup olmadığını irdelemek, maddi olanaklar ve Hacettepe Üniversitesine bağlı faktörleri incelemek ve bu sonuçları yorumlamaktır.

Bahsettiğimiz amaç doğrultusunda, sahada yer alan nitel araştırma yöntemlerine ilişkin çalışmalar ve mesleki kaygı konulu araştırmalar incelenmiştir. Bu konu üzerinde pek çok akademik makale bulunmaktadır. Bu yazılarda genellikle mesleki kaygı ölçeği uygulanarak nicel bir yöntem tercih edilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmada yöntemsel çoğulculuk esas alınmıştır. Nitel verilerin desteklenmesi için nicel verilere de başvurulmuştur. Kullanılan nitel veri analiz yöntemleri, odak grup görüşmesi, sözlü tarih görüşmesi ve doküman incelemesidir. Elde edilen veriler sistematik ve betimsel çözümlemeye tabi tutulacaktır. Çözümlemenin ardından Bulgular başlığı altında veriler ilişkilendirilerek temalar ortaya çıkarılacaktır.

Çalışma grubu on beş birinci sınıf, on beş dördüncü sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 30 öğrenciden oluşmaktadır. Grupta yer alan öğrencilerde mesleki kaygının nedenleri üzerine çıkarımlarda bulunmak esas alındığı için cinsiyet, yaş ve maddi kaynaklar üzerine bir sınırlama yapılmamış, grup içerisindeki öğrencilerden alınan bilgilerden yola çıkarak bu değişkenlerin mesleki kaygıya etkisine değinilmiştir. Bu doğrultuda çalışma grubundaki öğrencilere aşağıdaki açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu soruların belirlenmesinde öğrencilerin mesleki kaygılarına yakından tanıklık eden Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyeleri ve araştırma görevlilerinin görüşlerinden yararlanılmıştır:

1. Hangi yılda doğdunuz?
2. Cinsiyetiniz nedir?

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

3. Üniversiteye hangi yılda girdiniz?
4. Üniversite sınavını ilk girişte mi kazandınız?
5. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü isteyerek mi tercih ettiniz?
6. Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü kaçınıcı tercihinizdi? İlk sırada değilse lütfen ilk sıradaki tercihlerinizi yazınız.
7. Hacettepe Üniversitesi'nde bulunmaktan memnun musunuz? Memnuniyet durumunuzu lütfen açıklayınız.
8. Ailenizle birlikte mi yaşıyorsunuz?
9. Ortalama aylık geliriniz ne kadardır?
10. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunlarının hangi sektörlerde çalışabildiğine dair bilginiz var mı?
11. Mezun olunca hangi sektörde çalışmayı düşünüyorsunuz? Bu sektörlerle ilgili yeterince bilginiz olduğunu düşünüyor musunuz?
12. Bölüm İçi Derslerinizin mesleki açıdan size faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?
13. Mezun olduktan sonra çalışmak istediğiniz sektörle ilişkili dersler hakkında bilginiz var mı? Bu tarz dersleri hiç takip ettiniz mi?
14. "Mezun olunca ne olacaksınız?" sorularına ne yanıt veriyorsunuz? Bu sorunun sizde uyandırdığı duygu nedir?
15. Mezun olduktan sonraki süreçte iş bulma açısından zorlanacağınızı düşünüyor musunuz? Sizce bulunduğunuz bölümün iş bulmanızda etkisi var mıdır?
16. Mezun olduktan sonra yapacağınız mesleğe ilişkin olarak herhangi bir şekilde yönlendirildiniz mi? Ailenizin sizden istediği ile sizin yapmak istedikleriniz örtüşüyor mu?
17. Mezun olduktan sonra maddi bir sıkıntı yaşayacağınızdan endişeniz var mı? Bu konudaki endişelerinizin kaynakları nelerdir?
18. Öğretmenlik mesleğine ilişkin fikirleriniz nelerdir? Sizin için "öğretmenlik" ne ifade ediyor?
19. Pedagojik Formasyon programları hakkında ne biliyorsunuz? Gerekli koşullar hakkınızda bilginiz var mı?
20. Özel sektör ya da kamu sektöründe çalışmanın farkı sizce nedir?

BULGULAR

BETİMSEL ve SİSTEMATİK ÇÖZÜMLEME

4. Sınıf Öğrencileri İle Yapılan Görüşmelerin Çözümlemesi

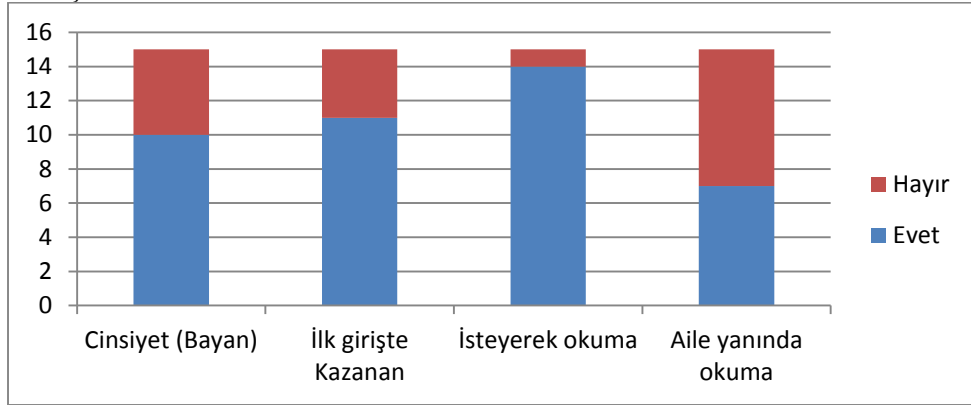
Görüşme yapılan öğrencilerin tümü Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü 4. Sınıf öğrencileridir. Öğrenciler tarafından yanıtlanan görüşme formundaki 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8. ve 9. sorular probleme ilişkin bağlamın tespitini sağlayan kesin yanıtli sorulardır. 7. ve 12. sorular öğrencilerin buldukları bağlama ilişkin memnuniyetleri tespit etmeyi; 10. 13. ve 20. sorular buldukları sektör, 11. ve 18. sorular öğretmenlik, 19. soru pedagojik formasyon hakkındaki bilgilerini ölçmeyi; 14. ve 16. sorular birey dışı etkilerin etkisini irdelemeyi; 17. soru ise geleceğe ilişkin maddi nedenli kaygılarını öğrenmeyi hedeflemektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Sorulardan alınan yanıtlara göre, bağlama ilişkin net yanıtlardan toplam 15 öğrenciden elde edilen veriler şunlardır:

Öğrencilerin 7'si 1991 doğumlu (23 yaşında), 8'i 1992 doğumludur (22 yaşında). Maddi açıdan ailesinin yanında yaşayan öğrenciler 300-500 TL arasında bir gelire sahipken, Ankara dışından gelen öğrenciler 400-800 TL arasında bir gelire sahiptir. 15 öğrencinin ikisinin ilk tercihi Hacettepe Üniversitesi'dir. Diğer öğrencilerin ise tercih sıralamasında Hacettepe Üniversitesi'nin yeri ise şöyledir: 2. tercih: 3 öğrenci

3. tercih: 3 öğrenci

4. tercih: 1 öğrenci

5. tercih: 2 öğrenci

6. tercih: 2 öğrenci

7. tercih: 1 öğrenci

8. tercih: 1 öğrenci Bu öğrencilerin Hacettepe Üniversitesi'nden önceki tercihleri arasında 9 öğrencinin ilk tercihi Eğitim Fakültelerindeki öğretmenlik bölümleri, 2 öğrencinin Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü, 2 öğrencinin ise Sosyoloji ve Tarih bölümleri olmuştur.

Öğrencilere yöneltilen "Hacettepe Üniversitesi'nde bulunmaktan memnun musunuz? Memnuniyet durumunuzu lütfen açıklayınız." (7. Soru) sorusuna 15 öğrenci de "memnunum" yanıtını vermiştir. Verilen yanıtlardan bazıları şunlardır:

"Bazı küçük sıkıntılar dışında memnun olduğumu söyleyebilirim. Burada eğitim hayatıma yeni bilgiler katmış olduğum için kendimi şanslı hissediyorum. İleride CV'ye Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü mezunu yazmak beni mutlu edecek." (GF 1)

"Bulduğum okuldan oldukça memnunum. Fakat şehir olarak Ankara'da okumak pek aklımda yoktu. Diğer tercihlerimin hepsi İstanbul'du. Ankara'yı sevemesem de kampüsün genel yapısı, okulun saygın konumu ve eğitiminden dolayı oldukça memnunum diyebilirim." (GF 2)

"Evet memnunum. Üniversitemin dış dünyada beni onurlandırıcı bir ismi var. Benim memnun olmadığım tek nokta Fen-Edebiyat mezunu olmak. Eş zamanlı olarak eğitim sertifikası almış olsaydım bu memnuniyetim iki kat artardı." (GF 10)

"Evet memnunum. Öncelikle Türkiye'nin önde gelen üniversitelerinden biri olduğu için ve farklı üniversitelerde Türk Dili ve Edebiyatı okuyan arkadaşlarımla

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

karşılaştığımda Hacettepe’de Türk Dili ve Edebiyatı eğitiminin çok daha iyi olduğunu görüyorum.” (GF 14)

Verilen yanıtlardan yola çıkarak memnuniyet nedenleri şöyle sıralanabilir:

- Akademik eğitimin kalitesi
- Hacettepe Üniversitesi’nin etkili ismi ve sağladığı prestij
- Üniversitenin fizikî konumu ve şartları
- Kampüs ortamı
- Sosyal aktiviteler
- Yayın imkânları

Dört öğrenci memnun olduklarını belirttikleri halde, bazı noktalarda memnuniyetsizliklerini dile getirmişlerdir. Bu öğrencilerin memnuniyetlerini azaltan etmenler Edebiyat Fakültesi mezunu olmak, üniversitenin Ankara’da olması, öğretim üyesi-öğrenci ilişkisindeki zayıflık ve üniversite ortamıdır.

“Bölüm içi derslerinizin mesleki açıdan size faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna (12. soru) 10 öğrenci “faydalı olduğunu düşünüyorum” yanıtı verirken, 2’si dersleri mesleki açıdan “faydasız” görmektedir. 3 öğrenci ise ileride bulunacağı sektöre göre bu cevabın değişebileceğini söylemiştir. Verilen yanıtlardan bazıları şöyledir:

“Bölüm içi derslerimizin gerek bu bölümde yüksek lisans ve doktora yapacak öğrenciler için ve gerekse devlet kurumlarında çalışmak isteyenler için faydalı olduğunu düşünüyorum. Bölümdeki dersler ayrıntılı ve sistematik” (GF 13)

“Düşünmüyorum. Bu çok üzücü bir olay. Burada aldığım eğitim lisede öğretmenlik yaparken hiçbir işime yaramayacak.” (GF 12)

“Akademik kariyer planlayanlar için faydalı dersler olduğunu düşünüyorum. Fakat öğretmenlik için birkaç faydasız ders var bence.” (GF 8)

“Alan derslerimizle çok iyi ve donanımlı yetiştirildiğimizi düşünüyorum. Bölümümüzün farkı bence bu noktada ortaya çıkıyor. Başka okulların öğrencileri ile konuştuğumda gerçekten çok nitelikli bir eğitim aldığımı görebiliyorum. Ama şöyle de bir durum var. Müfredat çok yoğun, zaman dar, hocalar sert.” (GF 5)

Alınan yanıtlara göre bölüm derslerinin faydalı olduğunu düşünenlerin, müfredat ve seçmeli dersleri vurguladığı; faydasız olduğunu düşünenlerin lise düzeyi öğretmenliği için gereksiz ve ayrıntılı olduğu görüşünde buldukları söylenebilir.

Öğrencilere yönetilen sektör bilgisine dayalı “Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunlarının hangi sektörlerde çalışabildiğine dair bilginiz var mı?” sorusuna 4 öğrenci bilginin yok cevabını verirken, 11 öğrenci mezun oldukları takdirde çalışabilecekleri sektörleri sıralamıştır. Verilen yanıtlardan bazıları şunlardır:

“Üniversitelerde akademisyen, okutman, formasyon eğitimi ile özel veya devlet okullarında öğretmen ve basın-yayın, medya alanlarında ayrıca KPSS ile devlet kurumlarında çalışılabilir.” (GF 14)

“Çok bilgi sahibi değilim. Öğretmenlik düşünüyorum sadece.” (GF 12)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

“Evet. Kamu sektörü, yayın kuruluşları, akademisyenlik, okutmanlık, arşivler, kütüphaneler...” (GF 5)

“Evet bilgim var. Oldukça geniş bir yelpazeye sahip aslında. Ancak öğretmenlik ve akademisyenlik alanlarında kısıtlanmış gibiyiz.” (GF 3)

“Akademisyenlik, öğretmenlik, editörlük, siyasi danışmanlık... Dilin kullanıldığı her yerde biz çalışabiliriz.” (GF 4)

Verilen yanıtların geneli göz önüne alındığında öğrencilerin, mezun oldukları takdirde çalışabilecekleri alanlar hakkında bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Eğitim sektörünün dışında basın-yayın, arşivcilik ve siyasi danışmanlık gibi alanlarda da iş olanaklarının olduklarını düşünmeleri, farkındalık seviyelerinin üst düzey oluşunun bir göstergesidir.

“Mezun olduktan sonra çalışmak istediğiniz sektörle ilişkili dersler hakkında bilginiz var mı? Bu tarz dersleri hiç takip ettiniz mi?” (13. soru) sorusuna, yedi öğrenci akademik sahada ilerlemek istediklerini belirterek bölüm derslerinin onlar için yeterli olduğunu söylemiştir. Altı öğrenci ise öğretmenlik yapmak istediklerini belirterek eğitim derslerinin sertifika programına bağlı olarak verilmesinden yakınmıştır. Diğer yanıtlarda ise seçmeli dersler ile basın-yayın, öğretmenlik sahaları için kendilerini geliştirebilmelerinin mümkün olduğu belirtilmiştir. Verilen yanıtlardan bazıları şöyledir:

“Türk Dili ve Edebiyatı derslerinin dışında pedagojik formasyon derslerine de girmem lazım ama bunlar hakkında hiçbir bilgim yok. Bu bölümde herkes yüksek lisans yapmak istiyor diye bir kaide yok. Öğretmenlik yapanlar düşünülüyor.” (GF 9)

“Mezun olduktan sonra daha çok Yeni edebiyat alanında çalışmak istiyorum. Bölüm içinde açılan seçmeli derslerden yeni edebiyat ile ilgili olanları aldım. Bu derslerle de Yeni Türk Edebiyatı alanı hakkında yeterince bilgi sahibi olduğumu düşünüyorum.” (GF 7)

“Evet, bilgim var. Yayıncılıkla ilgilenmek istediğim için Editörlük dersini aldım.” (GF 2)

“İlgim doğrultusunda takip etmeye çalıştım fakat bu konuda kendimi hâlâ yeterli hissetmiyorum.” (GF 6)

“Bölüm dışında takip etmedim ama bölüm içi derslerini takip ediyorum. Fakat kontenjan sıkıntısından dolayı bazı dersleri alamadım.” (GF 14)

Verilen yanıtlar dikkate alındığında öğrencilerin, geleceklerini akademisyenlik üzerine tasarlayanların bölüm derslerini yeterli gördükleri, öğretmenlik isteyenlerin ise dördüncü sınıfta olmalarına rağmen hala bir belirsizlik içinde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin mesleki tercihlerine ilişkin bilgi ve düşüncelerini öğrenmeyi amaçlayan “Mezun olunca hangi sektörde çalışmayı düşünüyorsunuz? Bu sektörlerle ilgili yeterince bilginiz olduğunu düşünüyor musunuz?” (11.soru) sorusuna 12 öğrenci akademisyenlik ve öğretmenlik cevabını vermiştir. Bu öğrencilerden ikisi yeterince bilgisi olmadığını belirtirken, biri bilgileneceği devam ediyor, yanıtını vermiştir. Bir öğrenci basın-yayın, bir öğrenci de kamuda çalışmak istediğini belirtmiştir. Verilen yanıtlardan en ilginç ve düşündürücü olanı “Türkiye koşullarında şu mesleği yapacağım diyemiyorum” yanıtıdır. Soruya verilen yanıtlardan bazıları şunlardır:

“Bölüme başlarken amacım öğretmenlikti fakat dört senenin sonunda fikirlerim değişti. Basın-yayın alanında çalışmayı düşünmeye başladım. Mezun

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

olduğumda bir yandan yüksek lisans yapmayı bir yandan da bu sektörde çalışmayı düşünüyorum. Öğretmenliği hâlâ düşünmüyorum değilim ama formasyon alımının epey karışık bir hale gelmesi, atamalar vb. zorluklar sanırım beni düşündürdü.” (GF 14)

“Akademisyen olmak istiyorum. Bilgi topladım. Danışmanlarım da yardımcı oluyorlar.” (GF 4)

“Türkiye koşullarında mezun olduktan sonra şu mesleği yapacağım şeklinde bir söylem içerisine giremiyorum. Bölümün sağladığı olanaklar dâhilinde öncelikli olarak akademik faaliyetler düşünmekle birlikte, öğretmenliğe de soğuk bakıyorum.” (GF 6)

“Formasyon alıp öğretmen olmak istiyorum. Bu konuda kendimi geliştirebileceğime inanıyorum. Yeterince bilgi sahibi olmadığımı düşünüyorum.” (GF 8)

“Ben mezun olunca akademik kariyer yapmak istiyorum. Açıkçası bunun dışında başka plan yapmadım. Bunun olumsuz sonuçlar doğuracağını bilsem de sadece bunu düşünüyorum. Diğer sektörleri bu hedefim gerçekleşmezse araştırmayı düşünüyorum.” (GF 2)

“Ben öğretmen olmak istiyorum. Bu konu ile ilgili yeterince bilgim var.” (GF 10)

“Kamuda çalışmayı düşünüyorum. Yeterince bilgi sahibiyim. Sürekli değişen sistemi, sınavları takip ediyorum.” (GF 12)

Verilen yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin, mezun olduktan sonraki sürece dair belirgin fikirlerinin olduğu, hedefledikleri sahaya ilişkin araştırmalar yaptığı ve kendilerini geliştirmeye çalıştıkları görülmektedir. Bu soruya verilen yanıtlarda da karşımıza çıkan durum formasyon alımı noktasındaki belirsizliğin öğrencilerde yarattığı endişedir.

Öğrencilerin mesleki hedeflerinin öğretmenlik üzerine yoğunlaştığı genel geçer bir gerçektir. Bu nedenle “Öğretmenlik mesleğine ilişkin fikirleriniz nelerdir? Sizin için “öğretmenlik” ne ifade ediyor?” (18.soru) sorusu sorularak, öğrencilerin mesleğe dair düşünceleri öğrenilmek istenmiştir. Bu soruya verilen yanıtlardan bazıları şunlardır:

“Öğretmenlik benim için çok önemli ve değerli bir meslek. Geleceğe aydınlık birer nefer olmak için, aydınlık bir nesil yetiştirmek için bu mesleğin bir üyesi olmak istiyorum. İnsanlara bir şeyler öğretmekten büyük bir keyif alıyorum ve gelecek nesilleri yetiştirmek istiyorum.” (GF 11)

“Öğretmenlik günümüz şartlarında çok zor bir meslek. Ama birilerine bir şeyler öğretmek çok güzel bir duygu. Klasik olsa da, “kutsal” bir meslek.” (GF 12)

“Bir öğrencinin kimliğinin oluşmasında önemli bir etkiye sahip olan öğretmenlik, bu anlamda kutsal ve zor bir meslektir. Benim için öğretmen olmak sabır gerektiren bir iş. Çünkü yetişkin bireyler yerine daha olgunlaşmamış insanlarla uğraşmak sabır gerektirir.” (GF 13)

“Öğretmenlik benim için oldukça önemli bir meslek. Hem ailemde hem de çevremde çok fazla öğretmenin bulunması saygımı daha da artırıyor bu mesleğe. Bir nesil inşa ettikleri için öğretmenlik mesleğini “kutsal” buluyorum. Şartlarının her ne kadar kolay görünüyorsa da zor bir meslek olduğunu düşünüyorum”. (GF 3)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

“Çok bilindik bir ifade ama gerçekten de kutsal bir meslek öğretmenlik. Bir bireyi eğitmek, onun toplumdaki yerini belirlemek bu mesleğin kutsallığını daha da ortaya koyuyor. Öğretmenliğe yüklenen değer açıkçası beni korkutuyor. Çünkü çok ciddi bir konum. Hakkını vermek lazım.” (GF 7)

Verilen yanıtlar incelendiğinde 15 öğrencinin 11’i öğretmenliği tanımlarken “kutsal” nitelemesinde bulunmuştur. Saygınlık, değerlilik gibi olumlu izleklerin dikkat çektiği yanıtlarda öğretmenliğe yüklenen sıfatlar arasında zorluk, sabır gerektirme, alanında yetkin olma da sayılmıştır. Dikkate değer yanıtlar arasında, “hakkını vermek lazım.”, “titizlik gerek, hayatı etkiliyor.”, “öğretmenler örnek olan kişilerdir.” sayılabilir. Bu yanıtlardan öğrencilerin, öğretmenliği ciddiye aldıkları ve önemstedikleri anlaşılmaktadır.

19. soru olan “Pedagojik Formasyon programları hakkında ne biliyorsunuz? Gerekli koşullar hakkınızda bilginiz var mı?” öğretmenlik mesleği için gerekli olan sertifikaya ilişkin öğrencinin bilgi ve düşüncelerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu soruya dokuz öğrencinin verdiği cevap neredeyse birebir aynıdır. Bu öğrenciler, sürekli değişen sistemden yakınmaktadır. Bir öğrenci, “bilgim yok” yanıtını vermiş; iki öğrenci son şartları sıralamış, iki öğrenci de eski sistemin asgari gerekliliklerini saymıştır. Soruya verilen yanıtlardan birkaçı şöyledir:

“Genellikle koşulları 2.50 üzerinde bir ortalama, en az 75 olan bir ALES puanı yeterli gibi görünüyor ama bunun için formasyon alacağın üniversitenin kapısında yatıp bir de dünya kadar para yatırman lazım.” (GF 9)

“Her gün yeni bir açıklama geldiği için kafam çok karışık.” (GF 2)

“Şu anki durum malum. Her gün yeni bir açıklama yapılması kafamızı karıştırıyor. Bu yüzden pek bir bilgimiz yok.” (GF 1)

“En son %60 ALES, %40 ortalama puanıyla tercih yapılacağını biliyordum. Fakat YÖK’ün yaptığı yeni bir açıklama ile kafalarımız iyice karıştı. ALES şartı var mı, ortalama şartı kalktı mı, ne olacak, nasıl olacak hiçbir fikrim yok.” (GF 8)

“Üniversiteye başladığımdan beri pedagojik formasyon şartları kaç kere değişti sayısını hatırlamıyorum.” (GF 14)

“Sistem sürekli değiştiği için koşullar hakkında pek bilgim yok. Tek bildiğim öğretmenlik yapabilmem için bu eğitimi almamın şart olduğu.” (GF 12)

Yanıtlar incelendiğinde bu konudaki belirsizliklerin öğrencilerde ciddi bir karmaşaya neden olduğu açıkça görülmektedir. Önceki alımlara ilişkin bilgi sahibi olan öğrenciler, yeni sistem hakkında yeterince bilgi sahibi olamadıklarını belirtmektedirler.

Öğrenciler, formasyon alsalar dahi devlet kadrolarına atanmak için yine bir sınava tabi tutulmaktadır. Bazı mezunlar, başarısızlık, mekânsal zorunluluklar, maddi kaygılar gibi nedenlerle özel sektörde de çalışmaktadırlar. Öğrencilerin özel sektör ile kamu kurumları arasındaki farkları nasıl algıladıkları önemli bir sorunsaldır. 20. soru olan “Özel sektör ya da kamu sektöründe çalışmanın farkı sizce nedir?”, bu farkları tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu soruya verilen yanıtlarda kamu sektörünün özel sektöre göre çok daha olumlu izlenimler uyandırdığı açıkça görülmektedir. Bazı yanıtlar şöyledir:

“Emek sömürüsü açısından kesinlikle fark olduğunu düşünüyorum. Bizim yapacağımız meslek özellikle maddi ve manevi sömürüye açık diye düşünüyorum. Sahip olunan haklar ve imkânlar da aradaki farklılardan biri.” (GF 6)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

“Özel sektör garantisiz ve riskli gibi geliyor hep. Kamu sektörü daha sürekli ve garantili bir iş gibi empoze edildi hep. Açıkçası özelde çalışmayı tercih ederim.” (GF 8)

“Özel sektörde çalışmak kamuya göre daha zor ve zahmetlidir. Ayrıca özel sektörde şartların düzensiz olması, ödeme koşullarında oluşabilecek sıkıntılar da var.” (GF 1)

“Aileden aldığım genel düşünce yapısı: Kamu garantidir.” (GF 2)

“Özel sektörde hiçbir garantinin yok. Bugün sektördeyken yarın kapıyı gösterebilirler ve sesini çıkaramazsın.” (GF 9)

“Ben biraz gelenekçiyim galiba. Büyükler hep der ya “sırtını devlete dayayacaksın” diye, nitekim böyle de yetiştirildik. Zamanla bende şöyle bir izlenim oluştu: Devlet eşittir rahat iş ortamı. En azından sınırları belli, kuralları belli. Maaşı, tatil günü, ertesi baharı belli.” (GF 10)

“Basitçe formülere edersek, çok çalışma + çok yorulma + düzensiz iş saatleri: özel sektör; az çalışma + az yorulma + düzenli iş saatleri: Kamu. Devlette çalışma konusundaki en büyük korkum öğrendiğim bunca bilginin, kazandığım bunca farklı niteliğin memuriyet hayatıyla yok olup gitmesi.” (GF 5)

Verilen yanıtlar incelendiğinde devlete bağlı kurumlarda çalışmanın tercih edilme oranının çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumun nedeni, öğrencilerin bu kurumlara yüklediği rahatlık, sistemlilik, garanti olma gibi niteliklerdir. Özel kurumlar ise tam tersi niteliklere sahiptir öğrencilerin gözünde. İş garantisi yoktur, ağır çalışma şartları vardır, hak edilen ücret alınamayabilir, maaş ödemelerinde gecikmeler yaşanır... Bu etiketlerde ailevi etkiler açıkça görülmektedir.

Öğrencilerin mesleki endişelerinde dış etkilerin rolünü irdeleyen “Mezun olduktan sonra yapacağınız mesleğe ilişkin olarak herhangi bir şekilde yönlendirildiniz mi? Ailenizin sizden istediği ile sizin yapmak istedikleriniz örtüşüyor mu?” (16.soru) ve “Mezun olunca ne olacaksınız?” sorularına ne yanıt veriyorsunuz? Bu sorunun sizde uyandırdığı duygu nedir?” (14.soru) sorularıdır. 14.soruya verilen yanıtlarda “öğretmen olacağım” yanıtı ağır basmaktadır. Bunun nedeni, öğretmenliğin toplum gözündeki net konumudur. Bu sorunun muhatabı olan öğrencilerin yanıt verirken yaşadıkları karamsarlık dikkate değer bir durumdur. Yanıtların bazıları şöyledir:

“Genelde ‘Türk Dili ve Edebiyatı okuyorum’ dediğimde ‘Öğretmen olacaksın yani’ gibi tepkiler alıyorum. Bazen evet deyip geçiştiriyorum bazen sadece öğretmen olarak yetişmediğimizi asıl amacımın akademisyenlik olduğunu açıklıyorum.” (GF 14)

“Söylediğim tek cümle: ‘Edebiyat öğretmeni olacağım.’ Yüksek lisansı, akademik kariyeri anlatmaktan çok daha kolay geliyor. Açıkçası biraz daha da gerçekçi.” (GF 8)

“Bu soruyu duyduğum zaman kendimi derin bir boşlukta hissediyor, işsiz kalırsam ne yapacağım sorusu beynimi bulandırıyor.” (GF 1)

“Yaşlı insanlara ve fazla bilgi sahibi olmayanlara öğretmen olacağım diye geçiştiriyorum. Diğer insanlara, beni anlayacaklarını düşündüklerime hayallerimi anlatıyorum.” (GF 2)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

“Genelde verdiğim cevap “öğretmen” olacağım ama bu konuda çok karamsarım. Çünkü bu yolda her geçen gün yolumuza bir taş daha konuluyor ve bu iş gittikçe zorlaşmaya başladı.” (GF 9)

“Bu soruya cevap olarak, akademisyen olacağım, diyorum. Ama bu çok meşakkatli bir iş ve çok uzun bir süreci kapsıyor. Bu soru sorulduğunda karamsarlığa kapılırsam da bitmeyecek bir yola girdiğim hissine kapılıyorum.” (GF 13)

“Öğretmen olacağım diyorum. Soruyu soranlar bende sinir hissi uyandırıyor. Öğretmenlik mi bölüm mü soruları sinir bozucu. Açıklama yapmaktan bıktım.” (GF 12)

Soruların yanıtları incelendiğinde mesleki kaygının en büyük kaynaklarından birinin öğrencinin çevresindeki kişiler olduğu açıkça görülmektedir. Kendileri ve ailelerinin dışında pek çok kişinin üzerlerine yüklediği sorumluluğu hisseden öğrencilerde bu soru bıkkınlık, sinirlilik ve umutsuzluk uyandırmaktadır. Asıl hedefi akademisyenlik olan öğrenciler bile, “öğretmen olacağım” diyerek kısa kesilmiş yanıtlar vermişlerdir. Öğrenciler, geçiştirme amacıyla bu yanıtı vermişlerse de, sorunun ruh hallerindeki izdüşümü ne yazık ki karamsarlıktan başka bir şey değildir.

16. soruya ise on beş öğrencinin on ikisi, mesleki açıdan yönlendirilmediğini söylemiş; üçü ise yönlendirme ile bu bölümü tercih ettiğini ifade etmiştir. Soruya ilişkin yanıtlardan bazıları şöyledir:

“Hayır kimse tarafından yönlendirilmedim. Her zaman öğretmen olmak istiyordum. Bu amacımı gerçekleştirmek için uğraşıyorum. Ailemle düşüncelerimiz örtüşüyor.” (GF 11)

“Mezun olduktan sonra yapmak istediğim işi tamamen kendi isteğim doğrultusunda belirledim. Ailemin bu konuda “her zaman gecenin gündüzü olduğu” olduğunu söylüyorlar. Onlar kendini geçindirecek kadar para kazan yeter, diyorlar. Sanırım ben genç olduğum için şu an biraz daha idealist ve heyecanlıyım. Bu konuda fikirlerimiz pek uyuşmuyor gibi.” (GF 5)

“Ailem aldığım kararların hep arkasında olduğundan onların istediği değil benim istediğim olmuştur eğitim hayatımda. Yapacağım mesleğe ilişkin yönlendirmeden çok bilgilendirme oldu. Zorluklarından bahsedildi, ama kendi kararımı kendim verdim.” (GF 3)

“Evet. İnsanlar beni yıllarca hatta ortaokul yıllarından beri Edebiyat ya da Türkçe öğretmeni olarak gördü. Beni bu mesleğe toplum, yakın çevrem ve ailem yönlendirdi. Ailemin düşünceleri ile benim istediklerim örtüşüyor bu nedenle.” (GF 10)

“Ailem sanki bu işlerin çok kolaymış gibi beni mezun olur olmaz öğretmen olarak görüyorlar. Elinde diploması olan boş bir işsizden başka bir şey olmayacağım hâlbuki. Mezuniyetten öğretmenliğe kadar katedeceğim yolun uzun ve engebeli olduğunun farkında değilim.” (GF 9)

“Ben meslek tercihimle ilgili ailemden çok olumlu destekler aldım. Onların yönlendirmekten öte saygı duydular, desteklediler.” (GF 2)

“Herhangi bir yönlendirme yapılmadı. Ailemin benden istediği ile mesleğim birebir örtüşüyor. Onlar da benim öğretmen olmamı istiyorlar.” (GF 1)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Yanıtlar incelendiğinde ailelerin öğrencileri desteklediği görülmektedir. Ancak bu durumu toplumdaki öğretmen imajına da bağlamak mümkündür. Ailelerin öğretmenliği özellikle kız öğrenciler için uygun bir meslek olarak görüşü açık bir gerçektir. Yanıtlarda dikkati çeken diğer bir durum, bazı öğrencilerin bu konudaki karamsarlığıdır. Ailelerin mezun olur olmaz mesleğe başlayacaklarını düşünmeleri öğrenciler üzerinde bir baskı yaratmıştır.

Görüşmelerde yöneltilen “Mezun olduktan sonra maddi bir sıkıntı yaşayacağınızdan endişeniz var mı? Bu konudaki endişelerinizin kaynakları nelerdir?” (17.soru) sorusu ise öğrencilerin mesleki kaygılarında maddi unsurların rolünü tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu soruya on beş öğrencinin on dördü “maddi sıkıntı yaşayacağımı düşünüyorum” yanıtını vermiştir. Verilen yanıtlardan bazıları şunlardır:

“Tabii ki endişe yaşıyorum. Çünkü bölümümden mezun olduktan sonra iş bulma konusunda sıkıntı yaşayacağımı düşünüyorum. Ayrıca ailemin geliri de bana yeterli koşulları sağlayamayacak. Bu nedenle çok endişeliyim.” (GF 12)

“Bu konuda biraz karamsar olduğum söylenebilir. Bu karamsarlığımın nedeni biraz ülkemdeki “kimsenin kendi işini yapmıyor” oluşundan, biraz da “halasının oğlunun torununun arkadaşı”na (!) iş alımlarında öncelik tanınmasından. İyi para kazanmak için iyi değil mükemmel olmanız gerekiyor ya da bir yerlerde adamınızın olması...” (GF 5)

“Evet böyle bir sıkıntım var. Bunun kaynağı ailemden ziyade kendimle ilgili. Belli bir yaşa gelince ailemden maddi destek almak zor geliyor.” (GF 3)

“Kesinlikle! Zaten en büyük endişem okuduğum bölümde istediğim yere gelemeyip, memurluk yaparak üç kuruşa tamah etmek.” (GF 9)

“Böyle bir endişem var zira öğretmenlik de akademisyenlik de ülkemizde hak ettiği değeri görmüyor. Bu sebepten dolayı farklı işler de yapmak istiyorum.” (GF 2)

“Evet, var. İş bulamazsak maddi kaynak da yok. Üstelik işin kalitesi de önemli. Haftanın altı günü 500-600 liraya dersanelerde çalışan mezunlar tanyorum.” (GF 8)

“Tabii ki var. Burada ailemin desteği ve burs ile rahatça okudum fakat gelir düzeyi yüksek bir aile değiliz; o yüzden mezun olduğumda bu kadar gelirim olmayacak. Hatta çalışmadığım sürece bir gelirim de olmayacak.” (GF 14)

Verilen yanıtlar incelendiğinde, yoğun bir karamsarlık ve ümitsizlik dikkat çekmektedir. Öğrencilerin mesleki kaygılar yaşamalarındaki temel nedenlerin başında maddi unsurların geldiği açıkça görülmektedir. Bu endişenin nedenleri arasında ailenin maddi imkânları, aileye olan maddi bağlılığın getirdiği psikolojik sıkıntı, özel sektör şartlarının maddi anlamdaki zayıflığı, iş bulamama ihtimali, işe yerleştirecek bir tanıdığın olmaması gibi durumlar sıralanabilir.

1. Sınıf Öğrencileriyle Yapılan Görüşmelerin Çözümlemesi

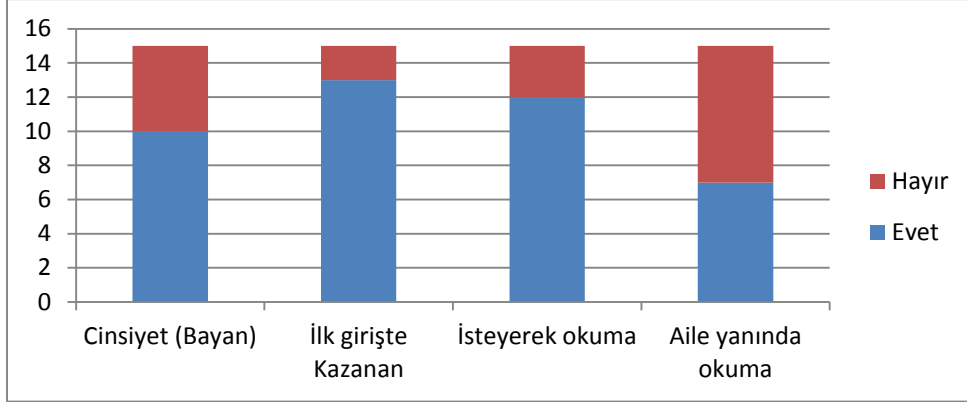
Dördüncü sınıflara uygulanan görüşme formu aynen birinci sınıflara da uygulanmıştır. Formda yer alan soruların amaçları değişmemektedir. Yine 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8. ve 9. sorular probleme ilişkin bağlamın tespitini sağlayan kesin yanıtli sorulardır. 7. ve 12. sorular öğrencilerin buldukları bağlama ilişkin memnuniyetleri tespit etmeyi; 10. 13. ve 20. sorular buldukları sektör, 11. ve 18. sorular öğretmenlik, 19. soru pedagojik formasyon hakkındaki bilgilerini ölçmeyi; 14. ve 16. sorular birey dışı etkilerin etkisini irdelemeyi; 17. soru ise geleceğe ilişkin maddi nedenli kaygılarını öğrenmeyi hedeflemektedir. Bağlama ilişkin sorulardan elde edilen veriler şöyledir:

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Görüşme yapılan 1. sınıf öğrencilerinin 10'u kız, 5'i erkektir. On öğrenci 1995 doğumlu, beş öğrenci 1994 doğumludur. 15 öğrenciden on üçü ilk girişte kazanırken, on ikisi bu bölümü isteyerek tercih etmiştir. Öğrencilerden yedisi ailesi ile birlikte yaşamaktadır. Öğrencilerin aylık gelirleri ise 300-500 TL arasında değişmektedir.

Görüşme yapılan kişiler arasında dokuzunun ilk tercihi Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'dür. Diğer öğrencilerin tercihleri ise şöyledir:

- 2. tercih: 4 öğrenci
- 3. tercih: 1 öğrenci
- 7. tercih: 1 öğrenci

İlk tercihi HÜ Türk Dili ve Edebiyatı bölümü olmayan öğrencilerin ikisi önceliği Eğitim Fakültelerine, ikisi diğer Türk ve Edebiyatı bölümlerine, diğer ikisi ise Kamu Yönetimi ve Tarih bölümlerine vermiştir.

“Hacettepe Üniversitesi'nde bulunmaktan memnun musunuz? Memnuniyet durumunuzu lütfen açıklayınız.” sorusuna on beş öğrencinin tümü “memnunum” yanıtını vermiştir. Ancak bazı yanıtlarda memnuniyet belirten ifadelerin yanında sorun teşkil eden bazı hususlara dikkat çekilmiştir. Verilen yanıtların bir kısmı şöyledir:

“Evet çok memnunum. Bu sene tercih yapacak pek çok arkadaşına tavsiye ediyorum. Eğer hayatı öğrenerek üniversite okumak istiyorsa insan burada okumalı. Hem farklı bakış açılarını görmek hem de at gözlüklerini atmak için burası ideal bir yer. Okulumu çok seviyorum.” (GF-B 1)

“Memnunum ancak dersler çok ağır. Resmen şamar yemiş gibi oldum. Diğer üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı öğrencileri ile iletişime geçiyorum. Onlara sorulan sorular 9. Sınıf soruları gibi.” (GF-B 2)

“Tabii ki memnunum. Hacettepe zaten benim ilk tercihimdi. Beklemediğim kadar iyi bir akademik kadro ile karşılaştım. Asistanlar, hocalar, danışmanlar bizimle hep ilgileniyorlar.” (GF-B 4)

“Memnunum. Sosyal açıdan çok iyi bir yer. Ama dersler çok ağır. Ben öğretmen olmak istiyorum. Bu kadar sıkıntıya gerek yok bence.” (GF-B 8)

“Ulaşım dışındaki her şeyden çok memnunum.” (GF-B 14)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Verilen yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin, kampüs ortamının sağladığı sosyal ortamdan, akademik eğitimin üst düzey oluşundan, aktivitelerden ve Hacettepe Üniversitesi'nin sağladığı prestijden ötürü buldukları konumdan memnun oldukları görülmektedir. Onlar için sorun teşkil eden temel unsur kampüse ulaşım problemidir. Derslerin içeriği hususunda ise öğrenciler ikiye ayrılmış durumdadır. Bir kısmı derslerin içeriğinden dolayı memnuniyetlerini ifade ederken, bir kısmı öğretmen olmak istediklerini de belirterek müfredatın yoğun ve kapsamlı oluşundan yakınmışlardır.

“Bölüm içi derslerinizin mesleki açıdan size faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?” (12.soru) sorusuna verilen yanıtlarda on öğrenci ‘evet’ yanıtını verirken, üç öğrenci ‘hayır’ yanıtını vermiştir. İki öğrenci ise zamanla bu soruya cevap verebileceğini belirtmiştir. Soruya verilen yanıtlardan bazıları şunlardır:

“Yolun başında olduğum için kendimi geliştirme imkânı bulamadım. Zamanla faydasını göreceğimi düşünüyorum.” (GF-B 1)

“Kısmen düşünüyorum. Akademik kariyer düşünseydim çok yararlı olacaktı eminim. Ama öğretmen olmayı istediğim için dersleri çok derin buluyorum. Bence sınıf ikiye bölünsün, akademik kariyer düşünenler ile öğretmenlik isteyenler ayrılsın.” (GF-B 2)

“Alanımızla ilgili bilgiler içerdiğinden ötürü faydalı olduğunu düşünüyorum. Hocalarımız daha fazlasını vermek için gayret ediyorlar.” (GF-B 15)

“Evet, düşünüyorum. Aldığımız dersler diğer üniversitelere göre biraz ağır olsa da bizi mükemmel bir hale getirecek.” (GF-B 6)

“Hayır, düşünmüyorum. Çünkü öğretmen olunca ben bunları anlatmayacağım.” (GF-B 8)

“Bence faydalı. Sonuçta Türk Dili ve Edebiyatı okuyoruz. Edebiyatın her şeyi ile ilgili bilimizin olması gerekir.” (GF-B 12)

Verilen yanıtlar incelendiğinde öğretmenlik hedefleyen öğrencilerin ders içeriklerini ağır buldukları görülmektedir. Öğrenciler için öğretmenlik bu kadar bilgiyi gerektirmemektedir. Ancak genel kanı derslerin ağır olsa da öğrencilerin mesleki anlamda yetişmesi için şart olduğudur.

“Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunlarının hangi sektörlerde çalışabildiğine dair bilginiz var mı?” sorusuna birinci sınıf öğrencileri, on bir öğrenci evet yanıtını verirken, dört öğrenci ise bu soruyu “yeterli düzeyde bilgim yok” diyerek cevaplamıştır. Verilen yanıtlardan bazıları şunlardır:

“Evet var, ilk olarak yüksek lisans ve doktora yaparak akademik hayata atılma, MEB kadrolarında çalışma, yayınevlerinde redaktörlük ve editörlük...” (GF-B 6)

“Evet, öğretmenlik, akademisyenlik, yazarlık, basımevlerinde uzmanlık gibi meslekler yapılabilir.” (GF-B 15)

“Evet, var. Türk Dil Kurumunda, kütüphanelerde, Bakanlıklarda da çalışılabilir. Tabii öğretmenlik ve akademisyenlik de var.” (GF-B 3)

“Editörlük, öğretmenlik, araştırma görevliliği... Kütüphanelerde de çalışılabilir.” (GF-B 4)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Verilen yanıtlar dikkate alındığında, bazı öğrencilerin ilk sınıfta olmalarına rağmen meslek sahalarını bildikleri görülmektedir. Fakat bu durum genel bir kanı oluşturmamaktadır. “Yetersiz bilğim var” diyen öğrencilerin dışında, “evet” yanıtı veren öğrencilerin “Genel olarak”, “Evet ama yeterli midir tam olarak bilmiyorum”, “Az çok var” gibi eklemeler yaptıkları görülmektedir.

“Mezun olduktan sonra çalışmak istediğiniz sektörle ilişkili dersler hakkında bilginiz var mı? Bu tarz dersleri hiç takip ettiniz mi?” (13.soru) sorusuna birinci sınıf öğrencilerinin 11’i “Evet”, 4’ü “Hayır” yanıtını vermiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlardan bazıları şunlardır:

“Mezun olduktan sonra öğretmen olarak çalışmak istiyorum. Bunlar hakkında çok detaylı bir bilğim yok.” (GF-B 2)

“Kamu sektöründe öğretmen olarak çalışmak istiyorum ama alacağım dersler hakkında henüz bir bilğim yok.” (GF-B 4)

“Evet, bilgi sahibiyim. Bölüm derslerimizin ilerideki çalışma hayatımıza yönelik olduğunu düşünüyorum.” (GF-B 15)

“Evet, formasyon dersleri almam gerekiyor. Ancak henüz nasıl alabileceğimi bilmiyorum. Sürekli değişiklikler oluyor.” (GF-B 9)

“Öğretmenlik için gördüğümüz tüm dersler hakkında bilgi sahibi olmamız gerekiyor. Yalnız bu kadar derinlikten şikayet edenler oluyor, benim için fark etmiyor, bölüm derslerimin mezun olduktan sonra çalışmak istediğim iş ile doğrudan ilgili olduğunu düşünüyorum. Osmanlıca dersi özellikle... Arşivlerde çalışma için şart.” (GF-B 11)

Verilen yanıtlar incelendiğinde, öğrencilerin henüz birinci sınıfta olmalarına rağmen geleceğe yönelik planlarını temellendirdikleri ve bu noktada hazır bulunuşluklarının üst seviyede olduğu söylenebilir. Öğrenciler, öğretmenlik yapabilmeleri için formasyon dersleri almaları gerektiğinin farkındadırlar, ancak sistem değişiklikleri nedeniyle bu noktada ne yapacakları bilmemektedirler. Öğretmenlik dışında akademik kariyer düşünen öğrencilerin yüksek lisans ve doktora dersleri hakkında bilgi sahibi olmaları; arşivlerde çalışmak isteyenlerin Osmanlıca derslerine ağırlık vermeleri gerektiğinin farkında olmaları dikkat çekicidir.

“Mezun olunca hangi sektörde çalışmayı düşünüyorsunuz? Bu sektörlerle ilgili yeterince bilginiz olduğunu düşünüyor musunuz?” (11.soru) sorusuna 10 öğrenci “Öğretmen olmak istiyorum” yanıtını verirken, 3 öğrenci akademik kariyer yapmak istediğini, 2 öğrenci henüz bir fikrinin olmadığını söylemiştir. Verilen yanıtlardan bazıları şunlardır:

“Mezun olduktan sonraki ilk düşüncem Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olmak. Tabii bu şu andaki düşüncem. Öğretmenlik için formasyon, KPSS gibi merhaleler var önümde.” (GF-B 4)

“Mezun olduğumda devlette Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olmak istiyorum. Öğretmen olabilmek için formasyon belgesi almam gerektiğini biliyorum. Yapacağım iş hakkında bilğim var fakat bu bilginin formasyon eğitiminin ardından tamamlanacağını düşünüyorum.” (GF-B 3)

“Mezun olduktan sonraki ilk amacım Eski Türk Edebiyatı anabilim dalında Yüksek lisans ve doktora yapmak. Bu konuda yeterli bilğim olduğunu düşünüyorum.” (GF-B 6)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

“Öğretim görevlisi olmak istiyorum fakat hangi yollardan geçmem gerektiğini bilmiyorum.” (GF-B 10)

“Mezun olunca öğretmen olmayı istiyorum. Bunun için yapmam gereken şeyleri biliyorum.” (GF-B 9)

Verilen yanıtlardan çoğu öğrencinin ilk hedefinin öğretmenlik olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlik hedefleyen öğrencilerin gerekli koşulları ve mesleğe ilişkin bilgilerinin yeterli düzeyde olduğu görülürken, akademik kariyer yapmak isteyenlerin konuya ilişkin bilgilerinin yüzeysel kalması dikkat çekmektedir.

“Pedagojik Formasyon programları hakkında ne biliyorsunuz? Gerekli koşullar hakkınızda bilginiz var mı?” (19.soru) sorusuna 8 öğrenci “Evet”, 3 öğrenci “Hayır” yanıtı vermiştir. Kalan dört öğrenci ise sistemin sürekli bir değişime uğradığından yakınmış ve yanıt vermemiştir. Verilen yanıtlardan bazıları şöyledir:

“Formasyon alabilmek için ALES puanı ve not ortalaması gerekmektedir. ALES puanının %60’ı, not ortalamasının %40’ı etkili oluyor.” (GF-B 12)

“Bu konuda tam olarak bir bilgim yok. Formasyon derslerinde Eğitim Psikolojisi gibi derslerin olduğunu biliyorum ama.” (GF-B 11)

“Pedagojik formasyon, öğretmen olabilmemiz için gerekli bir program. Öğrencilere nasıl davranılması gerektiği, nasıl ders anlatılması gerektiği gibi konularda dersler var.” (GF-B 9)

“Pedagojik formasyon programları sürekli değişiyor. Biz de bunu takip ediyoruz ve artık kesin bir çözüm istiyoruz.” (GF-B 7)

“Evet, koşullar hakkında bilgim var ama yeni yapılan açıklama hakkında bilgim yok.” (GF-B 6)

“Evet, gerekli koşulları detaylı olarak biliyorum. Ortalamamızı yüksek tutmamız şart.” (GF-B 5)

“Öğrencilere nasıl davranılacağı, öğrenci psikolojisi ve eğitim yöntemlerini içeren derslerden oluşan bir program. Gerekli koşullar hakkında bilgim var.” (GF-B 3)

“Pedagojik formasyon hakkında tabii ki bilgim var ama yıllardır çözülemeyen ve oturmayan bir sistem.” (GF-B 4)

“YÖK açıklamalarına bakıyorum ama net bir şey bilemiyorum. Program sürekli değişiyor, hiçbir şeyin garantisi yok. Bilgilerime güvenemiyorum.” (GF-B1)

“Şu an her şey çok karışık, net bilgim yok. Açıklama yapılırsa çok iyi olur.” (GF-B 13)

Yanıtlar ele alındığında, öğrencilerin Pedagojik sertifikasına ilişkin gerek koşullar, gerek müfredat bakımından bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Ancak sertifika programının statüsü ve kayıt şartlarının düzensizliği öğrencilerde kafa karışıklıklarına neden olmuştur. Öğrencilerden birkaçı eski sistemin giriş koşullarını sıralamıştır. Yanıtlar arasında sistemin sürekli değişiminden yakınan ifadeler dikkat çekmektedir.

“Özel sektör ya da kamu sektöründe çalışmanın farkı sizce nedir?” sorusuna verilen yanıtlarda birinci sınıf öğrencilerinin gözünde kamuda çalışma olumlu izleklere sahipken, özel sektöre bakış genelde olumsuzdur. Verilen yanıtlardan bazıları şöyledir:

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015*

“Özel sektör çalışma saatlerinin uzunluğu ve işin karşılığının azlığı ile bilinmektedir. Kamu sektörü ise yorucu olsa dahi -ağır bir suç işlemediğin takdirde- devamlılığıyla, sebepsiz yere işten çıkarılan insanlara cazip gelmektedir.” (GF-B 11)

“Özel sektör sıkıntı, çalışma saatleri, tatiller, maaş... Kamu çok daha düzenli.” (GF-B 9)

“Kamuda işten çıkarılma düşüncesi olmaz. Özel sektör bazen kamuya göre maddi açıdan daha iyi olabilir.” (GF-B 10)

“Devlette çalışırken kendimi daha güvende hissedeceğimi düşünüyorum.” (GF-B 6)

“Kesinlikle kamu sektöründe çalışmak istiyorum. Çünkü özel sektör insanı çok yıpratıyor. Çok emeğe az karşılık veriliyor. Devlete sırtı dayamak her zaman daha iyidir.” (GF-B 4)

Soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, özel sektör, emeği sömüren, garantisi olmayan, çalışma saatleri düzensiz olarak nitelendirilirken; kamuda çalışma garantili, devamlılığı olan, düzenli, şartları belli, rahat gibi vasıflarla tarif edilmiştir.

“Mezun olunca ne olacaksınız?” sorularına ne yanıt veriyorsunuz? Bu sorunun sizde uyandırdığı duygu nedir?” sorusuna 14 öğrenci bu tarz sorularla karşılaştığında “öğretmenlik” yapacağı cevabını verdiğini belirtirken bir öğrenci, “akademik kariyer yapacağım” yanıtını verdiğini söylemiştir. Verilen yanıtların bir kısmı şöyledir:

“En kötü ihtimalle öğretmenlik diyorum”. (GF-B 14)

“Nasip kısmet o güne bir gelelim, yarına çıkacağımız belli değil, diyorum. Ama genel olarak öğretmen olmama ilişkin bir beklenti var. Ben de bu nedenle sonra okullarda çalışacağım, diyorum.” (GF-B 1)

“Mezun olunca akademik kariyer yapmak istediğimi söylüyorum, kendimi o yere hayal ediyorum çünkü.” (GF-B 6)

“Öğretmen olacağım, diyorum fakat eğitim sistemimiz beni tedirgin ediyor.” (GF-B 7)

“Hayırlısı diyorum. Öğretmenlik amacıma ulaşamayacağım için bu sorular karşısında genelde kaygılıyım.” (GF-B 10)

“Öğretmen olmak istiyorum diyorum ama her gün değişiyor ruh halim çünkü her gün sistem değişiyor. Kafam da eğitim sistemi de karışık.” (GF-B 9)

“Öğretmen olacağım diyorum, gururlanıyorum.” (GF-B 8)

Verilen yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin, öğretmenlik yapmak istediklerini belirtirken, genel geçer bir yanıt vererek, bu soruları savuşturmak istediği anlaşılmaktadır. Hatta bazı öğrenciler doğrudan “Hayırlısı...”, “Kısmet...”, “Nasip...” gibi yanıtlar vererek bu amaçlarını doğrudan göstermektedir. Öğrenciler üzerine bu sorunun etkisinin çok da olumlu olduğu görülmemekle birlikte, aşırı bir karamsarlığa ittiği de söylenemez.

“Mezun olduktan sonraki süreçte iş bulma açısından zorlanacağınızı düşünüyor musunuz? Sizce bulunduğunuz bölümün iş bulmanızda etkisi var mıdır?” (15.soru) sorusuna, 13 öğrenci “Evet” yanıtını verirken, 2 öğrenci “Hayır” demiştir. Verilen yanıtların bir kısmı şunlardır:

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

“Sanırım biraz zorluk çekeceğim. Fakat kamuda iş bulamazsam özel sektörde üniversitemin ve bölümümün etkisi olacağını düşünüyorum.” (GF-B 11)

“Evet, zorlanacağımı düşünüyorum. Kalabalık bir nüfusumuz var. Hangi bölümde okursak okuyalım iş bulmada sıkıntı yaşayacağız...” (GF-B 9)

“Evet zorlanacağımı düşünüyorum. Öncelikle formasyon sorunumuz var ve KPSS büyük stres yaratıyor. Bu da yetmezmiş gibi sözlü yazılı sınavlar çıktı şimdi.” (GF-B 7)

“Zorlanacağımı düşünmüyorum. Hacettepe’nin mutlaka iş bulma noktasında faydasını göreceğime inanıyorum.” (GF-B 6)

“Kesinlikle düşünüyorum. Formasyonu aldıktan sonra KPSS ve atama büyük sorun... Fakat bulunduğum bölümde atamalar fazla yapıyor bu iyi bir durum.” (GF-B 3)

“Evet düşünüyorum. Aslında bu konu benim kafamda kocaman bir soru işareti. Benim iş bulmam için öncelikle bir eğitim sertifikasına sahip olmam lazım. Bunun için de ortalamamın yüksek olması gerekiyor. Dersler çok zor... Bunu başarabileceğime inanıyorum. Bulduğum bölüm iş açısından avantajlı sayılabilecek bir bölüm. Bu avantajları sonuna kadar değerlendireceğim. (GF-B 2)

“Ben tarih okumayı çok istiyordum fakat atması ve iş bulma imkanı çok az olduğu için edebiyat bölümünü tercih ettim. İş bulma konusunda bu bölümde de zorlanacağımı düşünüyorum ama. Çünkü hangi bölümde okursanız okuyun ülkemizde iş bulmak zor bir durum...” (GF-B 1)

Verilen yanıtlar dikkate alındığında, öğrencilerin büyük bir kısmının iş bulma konusunda endişeli olduğu görülmektedir. Bu endişenin kaynakları arasında en büyük dilim KPSS ve atama oranlarına aittir. Öğrencilerin bu konudaki karamsar bakış açısı sadece kendi sahaları ile sınırlı değildir. Diğer bölüm mezunlarının da aynı sıkıntıyı yaşayacaklarına inanmaktadırlar. İş bulma noktasında sıkıntı yaşayamayacağını düşünen öğrenciler, bölümün sağladığı prestijin bu konuda etkili olacağını düşünmektedirler.

“Mezun olduktan sonra yapacağınız mesleğe ilişkin olarak herhangi bir şekilde yönlendirildiniz mi? Ailenizin sizden istediği ile sizin yapmak istedikleriniz örtüşüyor mu?” (16.soru) sorusuna, 4 öğrenci ailesinin yönlendirmesinin meslek seçiminde etkisi olduğunu söylerken, 11 öğrenci, herhangi bir yönlendirme ile karşılaşmadıklarını söylemektedir. Verilen yanıtlardan bazıları şunlardır:

“Ailem sadece öğretmen olmamı istiyorlar çünkü farklı sektörlerdeki çalışma imkânlarını bilmiyorlar. Çevremden olumlu anlamda bir yönlendirme ile karşılaşmadım çünkü doğru yönlendirecek bir insan yok.” (GF 1)

“Evet, yönlendirildim. Ailemin isteği de benim isteğim gibi öğretmen olmak.” (GF-B 2)

“Hayır, kimse tarafından yönlendirilmedim. Tamamen benim kararım. Ailem her zaman benim en doğru kararı verebileceğimi düşünüyor. Onlar bana hep güveniyorlar.” (GF-B 4)

“Ailem yapacağım iş konusunda bana karışmadı. Kararlarıma saygı duydular.” (GF-B 6)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

“Ailem tarafından hiçbir şekilde yönlendirilmedim. Onların istekleri ile benim isteğim de örtüşüyor.” (GF-B 8)

“Ailem her zaman bu tarz konuları bana bırakır. Mutlu olmam gerekiyor. Ailem de benim mutlu olmamı istediği için isteklerimiz örtüşüyor.” (GF-B 9)

“Edebiyat öğretmenliği açısından örtüşüyor. Radyo programcılığı da istiyorum mesela. Bu işe pek olumlu bakmadılar.” (GF-B 11)

Verilen yanıtların geneli göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlik mesleğinin aileler için geçerli bir meslek olduğu anlaşılmaktadır. Bu noktada ebeveynlerin çocukları üzerinde herhangi bir yönlendirme yapmalarına gerek olmadığı görülmektedir.

“Öğretmenlik mesleğine ilişkin fikirleriniz nelerdir? Sizin için “öğretmenlik” ne ifade ediyor?” (18.soru) sorusuna öğrencilerin tamamına yakını olumlu nitelermelerde bulunmuştur. Verilen yanıtların bazıları şunlardır:

“Öğretmenlik benim için her şey. Çok seviyorum öğretmenliği. Annem de bu konuda bana güveniyor.” (GF-B2)

“Öğretmenlik en kutsal meslektir benim gözümde. Zaten bunun için öğretmen olmak istiyorum. Öğretmenlik bir annelik bir babalık gibi.” (GF-B 4)

“Bana göre öğretmenlik yeni nesil yetiştirmek demek. Öğrencilerinin sana ihtiyacı olduğunu bilmek ve onlara yardım etmek güzel bir duygu olsa gerek.” (GF-B 7)

“Öğretmenlik çok büyük bir görev. Sonuçta yeni nesillere yön veren, onları eğiten, bilgilendiren öğretmenlerdir. Öğretmenler hayata dair de bilgiler verir.” (GF-B 9)

“Kendime en ideal meslek olarak görüyorum. Bu kutsal mesleği başarabileceğime inanıyorum.” (GF-B 13)

Verilen yanıtlar incelendiğinde öğretmenliğe atfedilen özelliklerden bazıları; toplumu şekillendirme, topluma hizmet, kutsallıktır. Öğrenciler için öğretmenlerin başlıca görevi yeni nesillere yol göstermek ve örnek olmaktır. Yanıtlar incelendiğinde yine “kutsal” meslek klişesinin tekrarı dikkat çekmektedir.

“Mezun olduktan sonra maddi bir sıkıntı yaşayacağımızdan endişeniz var mı? Bu konudaki endişelerinizin kaynakları nelerdir?” (17.soru) sorusuna 8 öğrenci maddi sıkıntı yaşayacağı düşüncesini ifade eden yanıtlar vermişken, 5 öğrenci maddi sıkıntı yaşamayacağını söylemiştir. 2 öğrenci ise maddi sıkıntılarla “belki” karşılaşabileceğini söylemiştir. Verilen yanıtlardan bazıları şunlardır:

“Tabii ki de var. Bakan çocuğu değilim sonuçta. Hayat şartları zor... Maaş adaletsizliği, zamlar... İlla ki maddi sıkıntı yaşayacağım.” (GF-B 1)

“İş bulamazsam maddi sıkıntı çekerim. Eğitim sertifikası almam lazım.” (GF-B 2)

“Zaten maddi durumumun çok iyi olduğu söylenemez. Bu yüzden mezun olduktan sonra da iyi olacağını sanmıyorum. Üniversiteye başlayacak bir kardeşim daha var...” (GF-B 3)

“İş bulamazsam maddi olarak sıkıntı yaşayacağım kesin.” (GF-B 7)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

“Evet, var. Mezun olunca eğer direkt öğretmen olamazsam hem kendime hem aileme yardımım dokunmaz.” (GF-B 8)

“Evet, var. İş bulma konusunda pek rahat değişim. Çünkü çevremdeki insanlar üniversite bitirmelerine rağmen alanlarının dışındaki işlerde çalışıyorlar. Sürekli bir sınav, koşuşturmaca... O yüzden ben de herkes gibi okuldan sonra maddi sıkıntı yaşayacağımı düşünüyorum.” (GF-B 9)

Verilen yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin maddi kaynaklı endişelerinin temelinde iş bulma konusunda yaşadıkları korkunun yattığı anlaşılmaktadır. Sertifika alma, KPSS ve atanma aşamaları öğrencilerin gözlerinde büyüyen aşamalardır. Ayrıca mesleklerini icra edebilme konusunda sisteme karşı duyulan öfke ve aileden gelen maddi etkilerin bu kaygıya etkileme durumu de dikkat çekicidir.

SONUÇ

Öğrencilerimizin mesleki kaygılarının nedenleri ve onların bu konuya ilişkin düşüncelerini tespit etmek ve değerlendirmek amacıyla hazırladığımız bu çalışmanın neticesinde vardığımız sonuçlar şunlardır:

1. Öğrencilerin tümü Hacettepe Üniversitesi'nde bulunmaktan memnundurlar. Mesleki anlamda bu üniversiteden mezun olmanın onlara avantaj sağlayacağını düşünmektedirler.
2. Öğrenciler aldıkları zorunlu derslerin mesleki anlamda faydalı olduğunu düşünmektedirler. Ancak eğitim bilimleri derslerini alma noktasındaki belirsizlikler onların endişelerini pekiştirmektedir.
3. Öğrenciler hangi sektörlerde iş bulabileceklerine dair ayrıntılı bilgilere sahiptirler. Ancak meslekî formasyon anlamında özgüveni tam olarak sağladıkları söylenemez. Lise eğitimini henüz tamamlamış birinci sınıf öğrencilerinde görülen meslekî özgüven eksikliği olağan karşılanabilirken, bu durumun lisans eğitimini tamamlamak üzere olan dördüncü sınıf öğrencilerinde de görülmesi dikkat çekicidir.
4. Öğrencilerin neredeyse tümü öğretmenlik mesleğine olumlu gözle bakmaktadır ve bu mesleğe öncelik vermektedirler. Akademik kariyer, basın-yayın, arşivcilik istenilen diğer çalışma alanlarıdır.
5. Öğretmen olmak için gerekli olan Pedagojik Formasyon Sertifikasının nasıl alınacağı konusunda tüm öğrenciler, kesin bilgilerin eksikliğinden ve sistemin sürekli değişmesinden yakınmaktadır. Öğrencilerin meslekî kaygılarının başlıca nedeninin bu durum olduğu söylenebilir. Sertifika alabilmek için gerekli şartların sürekli değişmesi ve öğrencilerin bu değişimin hızına yetişememeleri ciddi bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.
6. Öğrenciler mezun olduktan sonra özel sektör yerine kamu sektöründe çalışmayı tercih etmektedir. Ancak kamuda çalışmaları için gerekli sınavlar onlarda ciddi kaygılar doğurmaktadır.
7. Öğrenciler mezun oldukları takdirde mali birtakım sıkıntılar yaşayacaklarını düşünmektedirler.
8. Yukarıda değindiğimiz hususların tümünde birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin ortak fikir ve duyarlılıklara sahip oldukları, aynı mesleki kaygıları taşıdıkları görülmektedir. Bu durum, birinci sınıftan itibaren mesleki anlamda bir hassasiyetin oluştuğunu göstermektedir. Mezun olmasına iki ay olan öğrenci ile dört yıllık eğitiminin henüz başında olan öğrencinin pek çok noktada buluşması dikkat çekicidir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

9. İlk ve son sınıf öğrencilerinin aralarındaki temel fark meslek tercihlerindedir. Birinci sınıf öğrencilerinin asıl hedefi öğretmenlik iken, dördüncü sınıf öğrencileri akademik kariyer yapmayı amaçlamaktadır.

KAYNAKÇA

- BAŞ, T., AKTURAN, U. (2013). Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E. K., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş., DEMİREL, F. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- EKİZ, D. (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş, Ankara: Anı Yayıncılık.
- FİDAN, N. (2012). Okulda Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Pegem Yayınları.
- KARASAR, N. (2007). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Bilim Yayınevi.
- KUŞ, E. (2004). Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- SABAN, A., KORKMAZ, İ., AKBAŞLI, S. (2004). “Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygıları”. Eğitim Araştırmaları, 1 7(5): 198-209.
- SARACALOĞLU, A.S., KUMRAL, O., KANMAZ, A. (2009). “Ortaöğretim Sosyal Alanlar Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Yeterlilikleri, Kaygıları ve Akademik Güdülenme Düzeyleri”. Yüzüncü yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4: 38-54.
- TEKİN, H. H. (2006). Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme. İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi, (13), 101-116.
- TÜRKÜNLÜ, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, (24), 543-559.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

DOĞAN, A., ÜSTÜN, K., Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Meslek Edinme Kaygısı Üzerine Nitel Bir Çalışma, *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/4 Winter 2015, p. 421-442, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7234>, ANKARA-TURKEY